

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2008. év május hó 6. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

Az életveszélyt okozó testi sértés büntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt az I.rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Szegedi Ítéltábla Bf.II. 224/2007/7. számú ítéletét az I. rendű terheltre vonatkozó részében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

Az első fokon eljáró Bács-Kiskun Megyei Bíróság a 11.B.613/2006/29. számú, 2007. április 23. napján meghozott ítéletével három terheltet társtettesként elkövetett garázdaság büntettében, a felülvizsgálati indítvánnyal érintett I. rendű terheltet pedig emberölés büntettének kísérletében mondta ki bűnösnek. Ezért az I. rendű terheltet 4 évi börtönbüntetésre és 4 évi közügyektől eltiltásra ítélte.

A történeti tényállás a következőket tartalmazza:

A cselekményben érintett terheltek baráti kapcsolatban állnak; 2005. november 25. napjáról 26.-ára virradó éjjel egy bárban születésnapot ünnepeltek, melynek során valamennyien leittasodtak.

B. A. sértett a barátnőjével éjjel egy óra körüli időben ment be a szórakozó helyre azért, hogy az ott pultosként dolgozó nőismerősüket meglátogassák. A sértett az este folyamán fogyasztott ugyan alkoholt, de ittas nem volt. A helyiségben barátnőjével együtt a bárpultnál foglalt helyet.

A terheltek nem sokkal a sértett érkezése után elhatározták, hogy fizetnek és távoznak a szórakozó helyről. Először az I. rendű terhelte ment oda a pulthoz és provokálni kezdte a sértettet. Megkérdezte tőle, mit bámul, majd különféle sértő kifejezéseket használt vele szemben. A sértett igyekezett a vita elől kitérni, kérte a terhelte, hagyja abba a kiabálást és kötekedést, azonban a III., IV. és V. rendű terheltek is a sértett közelébe mentek, és az I. rendű terhelte oldalán beavatkoztak a vitába.

Az I., III., IV. és V. rendű terheltek körbe fogták a sértettet, miközben olyan kijelentést tettek, hogy élete az ő kezükben van. A sértett ekkor már számított arra, hogy bántalmazni fogják. A szemüvegét letette a bárpultra, és leszállt a bárszékről.

A III. rendű terhelte megfenyegette, hogy szétveri a fejét, majd egyikük - akinek a személye azonosítható nem volt - a sértettet ököllel tarkón ütötte, aki az ütés irányába fordult, amikor a tarkójára egy újabb ütest kapott.

Ezután mind a négy terhelte ököllel ütlegelte az ellenállást kifejtteni nem képes sértettet. Tíz-tizenöt ütest mértek a hátára, a mellkasára, illetve a fejére. Ruházata tompította az ütések erejét, így azoktól sérülése nem keletkezett.

A bántalmazás közben az I. rendű terhelte egy törött, ennél fogva éles szélű pohárral támadt a sértettre úgy, hogy a pohárcsonkot legalább közepes erővel az arca nyaka felé irányította, miközben közölte, hogy megöli őt.

A sértett a támadást oly módon igyekezett elhárítani, hogy bal kezét maga elé tartotta, így az ütés ezt találta el. Amikor a terheltek észrevették, hogy a sértett bal keze erősen vérzik, felhagytak a további bántalmazással.

A sértettet ismerősei azonnal a kórházba vitték, ahová barátnője is elkísérte. Ott az I. és II. rendű terheltek is megjelentek, s az I. rendű terhelte megfenyegette a sértett barátnőjét, ne tegyenek feljelentést, mert ellenkező esetben „ki lesznek nyírva”.

A sértett az üvegpohárral történt bántalmazásának következtében bal kezének II., III., és IV. ujján metszett sérülést szenvedett el. Több ideg és hajlító ín is átmetszésre került. Sérüléseinek gyógytartama a nyolc napot meghaladta, az ténylegesen kb. három hónap volt.

Sérülései maradandó fogyatékoság visszahagyásával gyógyultak, ugyanis II. és III. ujjá meggyengült, azok mozgása beszűkült, II. ujján érzéskiesés keletkezett.

Munkaképesség csökkenése 15 százalékbán határozható meg.

Súlyosabb sérülésként a nyaki nagyerek sérülése jöhetett volna létre, amely esetben a gyors elvérzés miatt halálos eredmény is bekövetkezhet.

A súlyosabb sérülés elmaradása nem az I. rendű terhelten múlt.

A törött pohárdarab a terhelt által használt módon emberi élet kioltására is alkalmas.

Az egyenes ölési szándékkal véghezvitt emberölés büntette kísérletének megállapítását az elsőfokú bíróság lényegében azzal indokolta, hogy a terhelt a sértettet váratlanul, a nyak vonalára célzottan akarta az éles végű pohárdarabbal megvágni. Az csupán a sértett reflexszerű elhárítási magatartásán múlt, hogy az eszköz nem a nyakát, hanem a kezét sebesítette meg.

Az erőbehatásra a kéz megvágásából lehet következtetni, és ez alapján állapítható meg, hogy az legalább közepes erejű volt. Az igazságügyi orvos szakértő azt valószínűsítette, hogy amennyiben a pohárdarab a nyakat eléri, úgy a nyaki nagyereket átmetszi. Ehhez ugyanis 20-30 mm hosszúságú szúrt csatorna elegendő, ami a kézsérülés nagyságából visszakövetkeztethetően a jelen esetben megvolt.

Ekként az elkövetés tárgyi tényezőiből egyértelműen az tűnik ki: a terhelt tudata a halálos sérülés keletkezésének lehetőségét átfogta, s mivel ölésre irányuló kijelentést is tett, a cselekményét egyenes szándékkal követte el.

Az elsőfokú ítélet ellen az I. rendű terhelt és védője jelentettek be fellebbezést elsődlegesen a terhelt felmentése, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezése érdekében.

A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Bf.II.224/2007/7. számú, 2007. szeptember 27. napján kelt ítéletével az I. rendű terhelt cselekményét életveszélyt okozó testi sértés büntette kísérletének minősítette. A börtönbüntetés tartamát két évre, a közügyektől eltiltás tartamát három évre enyhítette.

A megállapított tényállást akként pontosította, hogy az I. rendű terhelt a pohárcsonkkal oldalirányú mozgással csapott legalább közepes erővel a sértett arca-nyaka felé.

Az így irányadónak tekintett tényállás alapján az ítéltábla a jogi minősítést tévesnek találta. Álláspontja szerint a megyei bíróság iratellenesen hivatkozott arra, miszerint az I. rendű terhelt a sértettet a nyak vonalára célzottan támadta meg, és a sértett

életben maradása csupán a reflexszerű elhárító mozdulatának köszönhető.

Rámutatott, hogy az elkövetés tárgyi és alanyi tényezőit a maguk komplexitásában kell értékelni.

Ilyen értékelés mellett kétségtelen, hogy a törött, s ennél fogva éles szélű pohárdarabbal a sértett feje, nyaka irányába történt közepes erejű támadás során az I. rendű terheltben fel kellett merülnie annak, hogy a célzott testtájékon található életfontosságú szervek megsértésének következtében igen súlyos következmények jöhetnek létre, azonban az elkövetés ezen tárgyi tényezőiből - még a szóbeli fenyegetések ellenére sem, - az ölési szándékra következtetést vonni nem lehet.

Az elkövetés további mozzanataiból ugyanis - vagyis abból, hogy a terhelt egy, az emberölés tipikus eszközének nem tekinthető tárggyal, egyetlen oldalirányú csapó mozdulattal támadta a sértettet; továbbá, hogy a cselekményét ún. kocsmai garázdaság közben fejtette ki, s a támadással a vérző sérülést látva azonnal felhagyott, - nem lehet megállapítani, hogy a sértett halálába belenyugodott, azt pedig főként nem, hogy azt kívánta volna.

Az öléssel való fenyegetések egyértelműen indulat megnyilvánulások voltak, amelyekből a testi sértésre irányuló szándékra lehet ugyan következtetni, a halálos eredmény kívánására viszont önmagában nem, mint ahogy nem nyújtanak erre következtetési alapot a terhelttársak hasonló tartalmú kijelentései, vagy az I. rendű terheltnek a kórházban elhangzott fenyegetése sem.

Az I. rendű terhelt szándéka csupán testi sértés okozására irányult, de az elkövetés eszközére, az erőbehatás mértékére, s a támadott testtájéokra tekintettel számolnia kellett azzal, hogy a sértettnek életveszélyes sérülést is okozhat, - amelynek előidézésére a cselekménye alkalmas is volt - és ebbe belenyugodva cselekedett.

Cselekményével tehát az életveszélyt okozó testi sértés büntettének a kísérletét valósította meg.

- o -

A táblabíráóság másodfokon hozott ítélete ellen a Be. 416. § (1) bekezdésének b/ pontjában írt okból, a bűncselekmény törvénysértő minősítése és törvénysértő büntetés kiszabása miatt, a másodfokú ítélet megváltoztatása, emberölés büntette kísérletének megállapítása, a fő- és mellékbüntetés súlyosítása érdekében - a törvényes határidőn belül - a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

Álláspontja szerint ugyanis az elkövetés tárgyi tényezői, továbbá a terheltnek az élet kioltására irányuló kijelentései, ha az egyenes ölési szándékra nem is, de az eshetőleges ölési szándékra megfelelő következtetési alapul szolgálnak.

A használt eszköz több élű és borotva éles volta, s az azzal történő bántalmazás irányzottsága - ahol köztudomásúan életfontosságú nagyerek húzódnak, amelyek éllel, hegygel bíró eszközzel szemben rendkívül sérülékenyek, - valamint a kifejtett közepes erő, - amely alkalmas volt arra, hogy a sértett védekező ujjait szinte lemetélje, - az eshetőleges ölési szándékot kellően megalapozzák.

Az elkövetés ilyen tényezői mellett nincs jelentősége, annak, hogy a terhelt cselekménye „kocsmai garázdaság” során, rögtönös elhatározásból fakadt, hiszen eshetőleges szándékot pillanatnyi indulat is keletkeztethet.

Még az ölési kijelentések hiányában sem lett volna akadálya az élet elleni cselekmény megállapításának, azonban a jelen esetben a terhelt az öléssel még kifejezetten meg is fenyegette a sértettet. Nem zárja ki a súlyosabb minősítést azt sem, hogy a vérző sérülést látva a terhelt felhagyott a bántalmazással. (BH 2007/1. számú jogeset)

A téves minősítéshez képest a másodfokú bíróság - a helyes minősítésre irányadó, és lényegesen súlyosabb büntetési tételkeretre is figyelemmel - törvénysértő tartamra enyhítette a büntetést, ezért annak a jelentős mértékű súlyosítása indokolt.

A Legfőbb Ügyészség írásbeli nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt fenntartotta, a megtámadott határozat megváltoztatását és a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát indítványozta. (BF.2660/2007)

A terheltnek a táblabírószágon eljáró meghatalmazott védői írásbeli észrevételükben elsődlegesen az indítvánnyal sérelmezett határozatnak a terhelt javára történő megváltoztatását, másodlagosan annak hatályban történő fenntartását kérték.

Ez utóbbi kérelmük kapcsán kifejtették, hogy a felülvizsgálati indítvány a tényálláshoz kötöttség elvét több ponton is sérti, hiszen az irányadó tényállás csak azt tartalmazza, hogy életveszélyes fenyegetések hangzottak el, de azt nem, hogy a megölés kijelentés az I. rendű terhelttől származott volna.

Továbbmenően az indítványozó szerint az elkövetés eszköze több élű és borotva éles hegygel bíró eszköz volt, amellyel szemben a

tényállás pohárcsonkot rögzít, ekként az eszköz jellemzése nem felel meg a tényeknek.

Ölési szándék a 15. számú irányelv tükrében sem állapítható meg, hiszen az eszköz nem került elő, ennek hiányában pedig az okozott sérülésből teljes bizonyossággal csak annak a testi sértés okozására való alkalmasságára lehet következtetést vonni.

A sértett testtájék csak abban az esetben jelent életveszélyt, ha az eszközt a nyak irányába alkalmazzák. Ezzel szemben a tényállás fej-nyaki irányt állapított meg, tehát a fej irányát sem zárta ki. Az alanyi oldalt tekintve nem nyert megállapítást, hogy az ölésre utaló kijelentést a terhelt hangoztatta volna.

A kocsmai garázdaságra nézve a támadott ítélet indokolása meggyőző, ugyanekkor az ölést illetően a cselekmény teljesen motiválatlan. Végül a terhelt életvezetése, családi környezete sem utal arra, hogy felelőtlensége az élet kioltásának motívumáig, célzatáig terjedt volna.

Elsődlegesen azonban - amint arra fentebb már hivatkozás történt - a védelem annak a vizsgálatát kérte, hogy a terhelti magatartás az életveszélyt okozó testi sértés törvényi tényállását megvalósította-e.

Jogi véleménye szerint ugyanis az eszköz atipikus volta, a motívum hiánya, az egyszeri mozdulat nem ad kellő alapot még annak megállapítására sem, hogy a terhelt tudatában az életveszélyes sérülés bekövetkezésének lehetősége felmerült volna.

Ekként pedig az irányadó tényállás csupán a súlyos testi sértés felrovására nyújt alapot, amely mellett az I. rendű terhelttel szemben lényegesen enyhébb büntetés alkalmazása indokolt.

- o -

A felülvizsgálati indítványt a Legfelsőbb Bíróság nem találta alaposnak, és a vonatkozó védői érveket sem mindenben osztotta.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, e jellege miatt a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, a tényállás felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. (Be. 423. § (1) bekezdése)

Jóllehet a védelem a felülvizsgálati indítvánnyal szemben több vonatkozásban is a tényálláshoz kötöttség elvének megsértésére hivatkozott, azt maga sem tartotta következetesen tiszteletben, amikor pl. azt állította, hogy a tényállás az I. rendű terheltnek az ölésre utaló fenyegetését nem, miként a használt eszköz éles voltát sem tartalmazza.

Ezért az ebbe a körbe sorolható védői érveket a felülvizsgálat során a Legfelsőbb Bíróság figyelmen kívül hagyta.

A fent idézett eljárási szabályból következően azt, hogy történt-e anyagi jogi jogsértés a cselekmény minősítése során, a Legfelsőbb Bíróság csak a megtámadott ítéletben rögzített történeti tények alapján vizsgálhatta, melynek során értelemszerűen a másodfokon történt helyesbítéssel tekintette a tényállást irányadónak.

A felülvizsgálati indítvány a jogi érvek körében általánosságban helyesen fejtette ki, hogy éles, éllel hegygel bíró eszközzel és célzottan a nyakra intézett nagy - vagy akár közepes, sőt kisebb - erejű támadás alkalmas lehet emberi élet kioltására, és az emberölés büntettének megállapítását a szándék rögtönös volta sem zárja ki. (BH. 2007/1.)

A jogi indokolásából megállapíthatóan döntően - egyébiránt pedig tényállás ellenesen - az első fokú bíróság is azért értékelte a cselekményt emberölés kísérletének, mert az I. rendű terhelt a „a nyak vonalára célzottan” akarta megvágni az éles végű pohárdarabbal a sértettet.

Valójában a felülvizsgálati indítvány is hasonló módon érvelt, amikor a bántalmazás „irányzottságával” a nyaki nagyerek sérülékeny voltát állította szembe, mert ezzel tartalmilag a támadást célzottan a nyakra irányulónak tekintette.

A jogerős tényállás azonban ilyen következtetés levonására nem ad alapot, miután az a minősítés szempontjából igen lényeges tényre nézve vagylagos, és ekként hibás megállapítást tartalmaz.

Nevezetesen azt rögzíti: az I. rendű terhelt a bántalmazás közepette egy törött, éles szélű pohárcsonkkal oldalirányú mozgással csapott legalább közepes erővel a sértett „arca-nyaka felé”, miközben közölte, hogy megöli őt.

Az elsőfokú ítélet indokolásából kitűnően, a tényállás vonatkozó részét a megyei bíróság a sértett azon következetes vallomására alapozta, mely szerint a terhelt az „arca, illetőleg a nyaka felé” ütött, mely támadást a bal kezét maga elé tartva próbált kivédeni.

Kétségtelen, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az elkövetési magatartás ennél pontosabban rögzíthető nem volt, ám ez nem változtat azon, hogy az eljáró bíróságok a Be. 4. § (2) bekezdésében írt szabály sérelmével állapították meg tényként, hogy az I. rendű terhelt támadása a sértett nyakát is érhetette volna.

Az igazságügyi orvos szakértői vélemény szerint ugyanis az alkalmazott eszköz és erő az arcot érő behatás esetén nemhogy élet kioltására, hanem még életveszélyes sérülés előidézésére sem volt alkalmas. Ezen a testtájékon nagy valószínűséggel 8 napon belül gyógyuló metszett-vágott sérülést, a szem sérülése esetén pedig maradandó fogyatékoságot eredményezhetett volna.

A Be. 4. §-ába foglalt „in dubio pro reo” elve, - vagyis, hogy kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére, - a tényállás megállapítása során azt a kötelezettséget rója az eljáró bíróságra: ha minden bizonyítást felvett annak érdekében, hogy a kétséget eloszlassa, ám a bizonyítás eredménye ennek ellenére is még kétséget, bizonytalanságot rejt magában, úgy a felmerült, lehetséges tények közül a terheltre kedvezőbbet vegye figyelembe és tényállás részeként azt rögzítse.

Alternatív, bizonytalan megállapításokat - mint a jelen esetben is - a tényállás nem tartalmazhat, mert arra visszavezethetően a bíróság téves, vitatható jogi következtetésre juthat.

A Legfelsőbb Bíróság a fentebb kifejtettek miatt a jogi minősítés felülvizsgálata során abból indult ki, hogy a terhelti támadás a sértett arca ellen irányult. Erre figyelemmel az ölési szándék még eshetőleges formájában is kizárható volt, és ugyancsak kizárható volt az életveszélyes sérülés bekövetkezésének a lehetősége is, mivel ilyen sérülés okozására - a másodfokú ítéletben írtakkal szemben - a terhelti cselekmény nem volt alkalmas.

A táblabíróság jogi indokolása annyiban helytálló, hogy a leittasodott I. rendű terhelt a barátaival közös bántalmazás hevében, garázda indítékból fakadóan testi sérülést akart okozni a sértettnek, amikor az éles végű pohárcsonkkal, egy oldalirányú mozdulattal annak az arca irányába csapott.

A sértett a támadást a kezét maga elé tartva hárította el, melynek során bal kezének több ujján metszett, ideg és hajlító ín átmetszését, és ennek következményeként maradandó fogyatékkal járó sérülést szenvedett.

Az I. rendű terhelt a használt eszköznek az ilyen sérülés előidézésére alkalmas voltát élettapasztalatánál fogva feltétlenül felismerte.

A tőle elvárható körültekintés esetén azzal is számolnia kellett, hogy a sértett közepes erejű csapást a kezével próbálja meg védeni és eközben az éles eszköztől maradandó sérülést is szenvedhet. Erre figyelemmel a Btk. 15. §-a alapján a ténylegesen bekövetkezett súlyos eredményért az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősséggel tartozik, mert annak tekintetében legalább a gondatlansága megállapítható.

Ekként pedig cselekményének a törvényes minősítése a Btk. 170. § (1) bekezdésében meghatározott és a (4) bekezdés szerint minősülő, - egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, - maradandó testi fogyatékkosságot okozó testi sértés büntette.

Az itt kifejtettekből következően a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, ugyanekkor a súlyos testi sértésre vonatkozó védelmi érveket sem találta alaposnak.

Bár a cselekmény minősítése törvénysértőnek bizonyult, ahhoz törvénysértő büntetés nem társult.

A cselekmény tárgyi súlya, annak garázda jellege, az ittas állapotban történt elkövetés az I. rendű terhelt büntetlen előélete mellett is az irányadó büntetési tételkereten belül maradó, - s annak inkább az alsó határához közelebb eső - jogerős büntetés változatlanul hagyását indokolta.

A Legfelsőbb Bíróság ezért a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján a hatályában fenntartotta.

A végzése elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálat lehetőségét pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b/ pontja kizárja.

Az alapügyben hozott ítéletek elleni ismételt felülvizsgálati indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 418. §-ának (3) és 421. §-ának (3) bekezdésein alapszik.

Budapest, 2008. május 6.

**Dr. Édes Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Horváth Ibolya s.k.
előadó bíró, Dr. Szabó Péter s.k. bíró.**

A kiadmány hitelélül:

írnok

MM